

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rady na prevenci kyberšikany rodičům

Příloha č. 2: Rady na prevenci kyberšikany škole

Příloha č. 3: Rady na prevenci kyberšikany dětem

Přílohy

Příloha č. 1: Rady na prevenci kyberšikany rodičům

I když se rady pro rodiče ohledně prevence a řešení kyberšikany značně podobají prevenci a řešení tradiční šikany, je zapotřebí si uvědomit, že kybernetická šikana se na rozdíl od té klasické odehrává zejména v prostředí domova oběti. Rady rodičům a školám specificky pro kyberšikanu, které uvádí občanské sdružení AISIS zní následovně:

- přijmout fakt, že život ve virtuálním světě k dětem patří
- naučit se pohybovat ve virtuálním světě - toto pomůže pochopit dítě
- uvědomit si, že technické vymoženosti za problém nemohou, nemá smysl je dětem zakazovat
- na druhou stranu děti, které žijí ve virtuálním světě více než v reálném jsou kyberšikanou více ohroženy - podpora i jejich reálných aktivity
- zájem o to, co dítě na internetu dělá
- sledovat, jak se dítě při elektronické komunikace chová včetně reakcí na rodičovu přítomnost
- vysvětlení rizik ve virtuálním světě
- učit dítě chránit svou identitu
- zjištění, jaké existují technické možnosti ochrany dítěte
- pokud se dítě s kyberšikanou svěří - uložit nebo vytisknout maily, SMS... - může posloužit jako důkazní materiál
- zkusit zjistit, kdo je agresorem - podle průzkumu je 78% agresorů ze stejné školy jako oběť
- kyberšikana často souvisí se šikanou tváří v tvář, ptát se dítěte, zda mu neublíží i jinak než v kyberprostoru
- pokud dojde ke zjištění, že agresor je ze školy dítěte, kontaktovat zástupce školy
- v případě, že existuje podezření na trestný čin, kontaktovat Policii ČR

Organizace Člověk v tísni ve své příručce Kyberšikana a její prevence uvádí těchto 10 rad pro rodiče o prevenci kyberšikany:

„1. Zajistěte, aby dítě vědělo, že všechna pravidla chování při kontaktu s ostatními

lidmi jsou stejná jak v reálném životě, tak i při kontaktu s lidmi prostřednictvím Internetu nebo mobilního telefonu.

2. Ujistěte se, že vaše škola má vhodný vzdělávací program o bezpečnosti na Internetu. Ten by neměl pokrývat pouze hrozby sexuálních predátorů, ale také to, jak se preventivně chránit a odpovídat na online obtěžování vrstevníků.

3. Učte své děti vhodnému chování na Internetu. Seznamte je s pravidly používání Internetu či mobilního telefonu.

Vysvětlete jim, k jakým problémům může dojít, pokud je moderní technologie zneužita (např. zničení jejich pověsti, dostání se do problémů ve škole nebo s policií). Uvědomte si, že vaše dítě může být jak oběť, tak pachatel.

4. Buďte vzorem vhodného užívání moderních technologií.

5. Sledujte aktivity svých dětí, když jsou online. Zajímejte se o to, k čemu vaše dítě mobilní telefon či Internet používá

6. Používejte filtrační a blokační software jako součást „komplexního“ přístupu k online bezpečnosti. Pamatujte však, že softwarové programy samy o sobě neuchovají děti v bezpečí a nejsou prevencí před kyberšikanou nebo před zpřístupněním nevhodného obsahu.

7. Všimněte si varovných znaků toho, že se děje něco neobvyklého, jak se dítě při elektronické komunikaci chová, včetně reakcí dítěte na vaši přítomnost.

8. Použijte „Smlouvu o používání Internetu“, kterou můžete přepracovat i na užívání mobilního telefonu.

9. Kultivujte a udržujte se svými dětmi otevřenou a upřímnou linii komunikace

10. Dejte dítěti najevo, že za vámi může přijít s problémem.“

Součástí příručky je také 10 rad pro rodiče na řešení kyberšikany:

„1. Ujistěte se, že se vaše dítě cítí (a je) v bezpečí a zajistěte mu bezpodmínečnou podporu.

2. Důkladně vyšetřete situaci tak, abyste plně porozuměli tomu, co se stalo, kdo byl do kyberšikany zapleten, a jak to všechno začalo. Nalezení hlavní příčiny kyberšikany vám pomůže rozhodnout se pro adekvátní řešení.

3. Vyhněte se bezprostřednímu zákazu přístupu na ICQ, e-mail, sociální síť, mobil, popř. Internet jako takový.

4. Pokud to uznáte za vhodné, kontaktujte rodiče kyberagresora, nebo naplánujte

schůzku

s vedením školy (nebo důvěryhodným učitelem), abyste věc mohli společně probrat.

5. V případě nutnosti kontaktujte a spolupracujte s poskytovatelem internetové služby, mobilním operátorem nebo správcem chatovací místnosti.

6. V některých případech je vhodné kontaktovat policii. Např. tehdy, když je vyhrožováno

fyzickým napadením nebo může být spáchán trestný čin.

7. Hovořte o kyberšikaně s ostatními rodiči a místními organizacemi, abyste zvýšili jejich

povědomí o tomto chování a zjistíte spolu rozsah kyberšikany mezi dětmi z vašeho okolí.

8. Vyvoďte tvrdé důsledky, pokud se vaše dítě angažuje v kyberšikaně coby agresor a zvyšuje trest, pokud se toto chování opakuje, nebo je opravdu závažné.

9. Spolupracujte se školou vašeho dítěte.

10. Detailně mluvíte o problému se svým dítětem a ujistěte se, že plně rozumíte rolím obou stran, motivaci a tomu, jak byla technologie zneužita.“

Příloha č. 2: Rady na prevenci kyberšikany pedagogům

Občanské sdružení AISIS radí školám a pedagogům souhrně takto:

DOPORUČENÍ – co může dělat škola

- vzdělávat učitele, jak v této oblasti postupovat – naučit je vyhledat pro šikanované dítě pomoc
- zapojit ICT pracovníka do preventivního programu

Rady pro metodiky prevence a učitele

- sledovat spokojenost dětí ve třídě
- mluvit o vztazích ve třídě
- seznámit děti s pojmem kyberšikana
- založit si profil na sociálních sítích - může to být prostředek komunikace s dětmi
- naučit děti využívat všechny softwarové blokace a ochrany technického rázu

- mluvit s dětmi o tom, jak chránit svou identitu

V příručce Kyberšikana a její prevence jsou rady školám a pedagogům opět rozdělené na rady pro prevenci a rady pro řešení kyberšikany. Prevence závisí podle tohoto dokumentu opět na 10 hlavních bodech, a to:

- „1. Formálně vyhodnoťte rozsah problému ve vaší škole za použití výsledků získaných z dotazníků nebo rozhovorů se studenty.*
- 2. Učte studenty tomu, že všechny formy šikanování jsou nepřijatelné, a že kyberšikana může být předmětem disciplinárního řízení uvnitř školy*
- 3. Vymezte jasná pravidla používání Internetu, počítačů a ostatních elektronických zařízení.*
- 4. Využívejte vrstevnického prvku. Dejte prostor starším spolužákům, aby vedli přednášky pro své mladší kolegy a sdíleli s nimi své zkušenosti.*
- 5. Konzultujte se svým vedením vhodné postupy při řešení případů kyberšikany ještě PŘEDTÍM, než k nim dojde.*
- 6. Zahrňte pojem „kyberšikana“ do školního řádu a preventivního programu.*
- 7. Nainstalujte do počítačů ve školních učebnách software, který bude blokovat vámi zadané webové stránky.*
- 8. Pěstujte pozitivní školní klima.*
- 9. Vzdělávejte své blízké okolí. Využijte svých znalostí nebo znalostí externích odborníků a zorganizujte besedy nejen pro své studenty a pedagogický sbor. Pozvěte i rodiče, prarodiče, všechny dospělé, kteří s vašimi studenty přichází do kontaktu.*
- 10. Stanovte ve své škole „specialistu na kyberšikanu“.*

Dalších 10 bodů je věnováno řešení kybernetické šikany:

- „1. Důkladně vyšetřete všechny incidenty*
- 2. Zajistěte si podporu a pomoc externího pracovníka, se kterým má vaše škola navázanou spolupráci, nevyjímaje pracovníka represivního orgánu.*
- 3. Jakmile identifikujete agresora/y, zvolte takové řešení, které je odpovídající závažnosti prohřešku a důsledkům, které způsobil.*
- 4. Informujte rodiče kyberagresora o tom, že chování jejich dítěte je bráno vážně a na vaší škole nebude tolerováno.*
- 5. Poučte rodiče o tom, že mohou kontaktovat právníka. Některé případy kyberšikany nespádají do kompetencí školy*

6. *V případech, kdy se kyberšikana odehrála prostřednictvím mobilního telefonu, kontaktujte mobilního operátora. Shromažďuje data, která mohou sloužit jako důkaz.*
7. *Ponechávejte si všechny důkazy kyberšikany.*
8. *Kontaktujte a spolupracujte s MySpace, Facebookem, nebo jakýmkoli jiným webovým prostředím, kde ke kyberšikaně došlo.*
9. *Poproste o radu ostatní školy, jak ony v minulosti řešily podobné případy.*
10. *Používejte kreativní strategie neformálních řešení, obzvláště v případech méně závažných forem kyberšikany, které nevyústily do závažné újmy oběti.“*

Příloha č. 3: Rady na prevenci kyberšikany dětem

Rady pro děti nespočívají jen v prevenci a obraně proti útoku kyberagresora, ale jsou také zaměřeny na to, aby se dítě agresorem v kybernetickém prostoru nestalo. Příručka „*Kyberšikana a její prevence*“ od skupiny Člověk v tísni předkládá nejdříve několik obecných rad, jak předejít tomu, aby dítě bylo v kyberprostoru obětí kyberšikany nebo jejím agresorem. Na základě těchto rad jsem vytkla několik bodů:

- Vždy respektovat ostatní uživatele.
 - Neposílat neznámým osobám nikomu jakékoli osobní údaje a intimní informace o své osobě
 - Udržujte hesla k e-mailu i apod. v tajnosti
 - Nevěřit každé informaci, která je na Internetu získána
 - Seznámit se s pravidly chatu či diskuse
 - Nedomlouvat si schůzku po Internetu, aniž by byl informován ještě někdo jiný
- nejlépe
- Svěřit se (nejlépe dospělému) při dojmu nevhodnosti webové stránky.
 - Neotevírat přílohu zprávy, která přišla z neznámé adresy.
 - Seznámit se s riziky, která souvisí s elektronickou komunikací.

Pro oběť nebo svědka kybernetické šikany bylo stanoveno 7 rad, jak se při napadení chovat:

1. Úplně ukončete komunikaci s útočníkem
2. Zamezit útočníkovi v přístupu k účtu, telefonnímu číslu a je-li to v dané situaci možné, i k nástroji či službě, pomocí které své útoky realizuje kontaktováním poskytovatele služby.
3. Oznamit útok, poradit se s někým blízkým, kdo může pomoci. Jestliže je problém vážný, je třeba zapojit při řešení specializované instituce.
4. Uchovat důkazy (SMS zprávy, e-maily, zprávy z chatu, odkazy na webové stránky s problematickým obsahem apod.)
5. Vyhledat pomoc psychologa, zaměřit se na trénink asertivity
6. Všímat si okolí (pro svědky) – pasivní přístup dělá ze svědka pachatele.
7. Podpořit oběti (pro svědky)- rada, co mají oběti dělat a na koho se obrátit, pomoc kyberšikanu nahlásit.